

6. Nevzdávať sa (pre mladých)

Staviame uprostred ruín

Na našom putovaní dejinami prichádzame do obdobia po roku 1952. Situácia na Slovensku sa, takpovediac, upokojila. Tí, ktorým sa podarilo ujsť, ušli, tí, ktorých odsúdili, sedia vo väzení. Aj tí najvytrvalejší mladí prestali chodiť k bránam saleziánskych domov. Bolo im už veľmi jasné, že saleziáni sa tam nevrátia. Celé saleziánske dielo, ktoré sa tak sľubne rozvíjalo, bolo v troskách. Mládeži boli ponúknuté nové príťažlivé ideály: budovať spoločnosť bez vykorisťovania. Bolo im ponúknuté odvážne budovať tento svet a nezaťažovať sa tmárskymi a predvedeckými náboženskými predstavami. To všetko patrí minulosti. Budúcnosť je človek, ktorý nepotrebuje Boha, človek schopný svojím umom a svojou prácou vybudovať spravodlivý a dobrý svet. O tento svet treba bojovať a je správne odstrániť každého, kto by sa proti tejto vznešenej myšlienke mohol stavať na odpor, každého, kto neprijme všetko presne tak, ako to hlása a predpisuje najmúdrejšia najpokrokovejšia časť ľudstva – komunistická strana a jej vedenie.

Keď sa ti pred očami rozpadne tvoj svet

Saleziáni a saleziánski odchovanci, ktorí zostali na slobode a zaradili sa do chodu spoločnosti, často kráčali okolo budov, ktoré im kedysi patrili. „Tu bolo oratórium a tu bol kostol.“ Niektoré saleziánske budovy sa stali budovami polície a nezriedka sa stalo, že na miestach, kde kedysi saleziáni chodili na pohovor s direktorom, ich čakal vyšetrovateľ s obvineniami a vyhrážkami. Ako smutne sa pred ich očami premenil svet. Dejiny spásy však poznajú takéto chvíle, od ktorých Boží ľud nebol ušetrený. Len sa započúvajte do Knihy Nárekov, ktorá opisuje pocity tých, ktorí prežili devastáciu a zbúranie Jeruzalema, deportáciu jeho obyvateľov:

Ach, aké opustené Mesto, kedysi plné ľudu! Kňazná medzi národmi zostala sťa vdova. Kráľovná medzi krajinami, znížená na otrokyňu. Nocami prehorko plače, slzy jej stekajú po líkach. Nik ju nepoteší zo všetkých jej milých. (...) Cesty na Sion smútia, lebo nik už nechodí na sviatky. Všetky brány sú rozváľané. Kňazi vzdychajú, žalostia panny. Aké horké je jeho rozpoloženie! Jeho utláčatelia triumfujú, tešia sa jeho protivníci. (...) Jej kniežatá sú ako jelene, čo nemôžu nájsť pašu a zmorené bežia pred tým, čo ich naháňa. (Nár 1,1-6)

Cesty do oratka zarástli, Socialistický zväz mládeže triumfuje, teší sa a saleziáni... Čo oni?

Viem, čo urobím

V evanjeliu podľa Lukáša nachádzame dve podobenstvá, v ktorých si hlavné postavy kladú otázku, čo urobiť v danej situácii. Boháč, ktorému polia priniesli ohromnú úrodu sa rozhodol – a vyslúžil si od Boha pokarhanie (Lk 12,16-20). Nepoctivý správca (Lk 16,1-8) si pre svoje počínanie zaslúžil Pánovu pochvalu. Tento fakt nás trochu zaráža, lebo všetko vyzerá, že správca pokračuje vo svojej defraudačnej činnosti a ešte za to dostane aj pochvalu. Pozrime sa však trochu bližšie na prvú vetu tohto podobenstva, ktorá nám môže pomôcť k správnejšiemu pochopeniu toho, čo sa v tomto podobenstve deje. Text, ktorý čítame v katolíckych prekladoch, ba aj v poslednom ekumenickom, používa na označenie správцovej viny slovo **rozhadzovať**. (*Správca*) *obvinili, že mu rozhadzuje majetok*. Keď sa však pozrieme do staršieho i novšieho evanjelického prekladu, ten používa šťastnejší výraz, ktorý nám pomôže lepšie porozumieť, prečo prišla pochvala. Evanjelické preklady hovoria: obžalovali ho, že mu **márni** majetok. Márniť majetok Pána, ktorý spravujeme, sa dá aj tak, že si ho držíme pre seba a nedávame ho tým, pre ktorých bol určený. Obvinený správca už vidí, že jeho správcovstvo sa končí, že už nebude viac spravovať Boží majetok, preto sa veľmi správne rozhodne, že akýmkoľvek spôsobom sa musí do budúcnosti zaistiť – konečne začne rozdávať Boží majetok ľuďom. A Pán sa potešil, že konečne rozdáva, on totiž nikdy nemôže schudobnieť, keď niekto rozdáva z jeho bohatstva a chce si pritom zachrániť svoju budúcnosť. To je jeho radosť, keď sa rozdáva.

Nejak podobne reagovali saleziáni tých čias. Boli im odňaté oratóriá, domy, verejné pôsobenie. Mohli sa uzatvoriť a plakať nad tým, čo sa im vzalo. Mohli myslieť na svoje zabezpečenie a čakať, kedy nastanú priaznivejšie, bezpečnejšie časy. Ich rozhodnutie by však bolo rozhodnutie boháčov, ktorým Boh požehnal veľa, ale oni myslia iba na seba v tomto svete. Saleziáni sa rozhodli volať si po jednom či po dvoch tých, ktorým chceli dať zo svojho bohatstva, vlastne z bohatstva, ktoré im zveril Pán. A premrhali by Pánov majetok, keby tak nekonali, preto si zasluhujú pochvalu. Bez domov, bez dvorov, bez možnosti verejného pôsobenia zhromažďovali po svojej osemhodinovej práci, počas víkendov, počas svojich dvadsiatich dní dovolenky mladých i dospelých, aby im povedali: Pozri, ty dlhuješ Pánovi veľa, ale ja ti pomôžem, aby si toho mal menej. A pomôžem ti, aby si to mal s naším Pánom ľahšie, keď budeš pred ním so svojimi dlhmi. Saleziáni si teda aj v týchto ruinách, aj v tejto situácii vedeli správne odpovedať na otázku: čo teraz urobíme v tejto situácii, keď nám všetko vzali? Oni vedeli veľmi dobre, že len jednému Pánovi sa oplatí slúžiť, tomu, ktorému sme všetci dosť veľa dlžní.

Život v rozpadnutom svete

No dosť už tom, čo bolo, aj keď je to veľmi inšpiratívne. Ty, milý mladý priateľ, priateľka, nežiješ len v ruinách kresťanského sveta, ale veľakrát v troskách aj toho ľudského. Málokto sa ti odváži predložiť pevné méty, nakresliť ti pôdorys ulíc, domov, z ktorých by sa mohlo skladať mesto

tvojho života. A plány by aj možno boli, ale ty sa bojíš stavať mesto, lebo niekde inde by to mohlo byť krajšie a načo začať stavať tu, keď je toľko možností a ponúk. Preto často nemáš chuť stavať svoje vlastné mesto, aby si neprišiel o iné mestá a iné krásy. Postupne však môžeš zbadať, že budeš bývať iba v hoteloch tohto sveta – možno luxusnejších, pohodlnejších než to, čo by si sám vystaval. Nebudeš mať však pocit domova a silu svojich koreňov a nebudeš vedieť, čo odovzdáš svojim potomkom – azda len účtenky svojich hotelových izieb a nejaké to konto. To im však nepomôže, ak im neodovzdáš skúsenosť budovania domova a rodu.

Možno už pod vplyvom svojej skúsenosti len málo veríš na vernosť a krásu jedinečnej lásky v manželstve, možno aj cítiš, že by bolo krásne vložiť celý svoj život do služby mladým – ale nemáš k tomu odvalu. Nechceš stratiť svoj život, svoje možnosti, svoju slobodu.

Mnohí podliehajú naivnej predstave sveta. Ale aj keby sme boli zbavení viery a mali by sme čo len trochu otvorenosti, nemali by sme nechať bez povšimnutia tieto slová Cirkvi, ktoré boli adresované všetkým ľuďom dobrej vôle:

Dnešný svet javí mocným a zároveň slabým, schopným toho najlepšieho i toho najhoršieho: otvára sa mu cesta k slobode alebo k otroctvu; k pokroku alebo k úpadku; k bratstvu alebo k nenávisti. Okrem toho si človek uvedomuje, že má správne usmerňovať sily, ktoré sám vyvolal a ktoré ho môžu buď zničiť, alebo mu slúžiť. A preto si sám sebe kladie otázky.

Rozličné nerovnováhy, ktorými trpí dnešný svet, súvisia s hlbšou nevyrovnanosťou, ktorá má korene v ľudskom srdci. Lebo v samom človeku je mnoho protikladov. Kým z jednej strany zakúša ako stvorenie svoju mnohorakú limitovanosť, z druhej strany pociťuje v sebe bezhraničné túžby a povolanie na vyšší život. Príťahovaný mnohými lákavými vecami, je ustavične nútený vyberať si niektoré a ostatných sa zriekať. Okrem toho vo svojej krehkosti a hriešnosti nezriedka koná to, čo nechce, a nekoná, čo by chcel. Teda sám v sebe je akoby rozdvojený, čo má za následok aj toľké vážne rozpory v spoločnosti. Iste, veľmi mnohí, ktorých život je poznačený praktickým materializmom, si neuvedomujú jasne túto dramatickú situáciu; prípadne pod tlakom biedy nemajú možnosť uvažovať nad týmito problémami. Mnohí sa nazdávajú, že nájdu uspokojenie v rozmanitých interpretáciách životných otázok, ktoré sa im ponúkajú. Niektorí očakávajú opravdivé a úplné oslobodenie ľudstva jedine ľudským úsilím a sú presvedčení, že budúca vláda človeka nad svetom uspokojí všetky túžby jeho srdca. Sú aj takí, ktorí stratili nádej nájsť zmysel ľudského života a chvália odvážlivcov pokladajúcich samu ľudskú existenciu za celkom nezmyselnú a pokúšajúcich sa vysvetliť ju jedine podľa svojho chápania. V tejto situácii vzhľadom na súčasný vývoj sveta je čoraz viac tých, ktorí si kladú tie najzákladnejšie otázky alebo ich pociťujú s novou nástojčivosťou: Čo je vlastne človek? Aký je zmysel utrpenia, zla a smrti, ktoré neprestávajú napriek všetkému pokroku? Načo sú víťazstvá, získané za takú vysokú cenu? Čo má dať človek spoločnosti a čo môže od nej očakávať? Čo bude po tomto pozemskom živote?

(II. Vatikánsky koncil, *Gaudium et spes*, 10)

Hoci ste kresťania a vyrastáte v saleziánskom prostredí, nezabudnite nikdy na tieto otázky. Môžu vám pomôcť, aby ste nepodľahli klamu sveta, ktorý pôsobí sebaisto a nechce si pripustiť,

že nemôže dať človekovi všetko. A tu by som vás chcel postaviť pred posledný, veľmi paradoxný bod tejto našej úvahy, ktorý nám ponúka evanjelista Ján.

Nemilujte svet. Učte sa ako Boh miloval svet

V prvom liste sv. Jána nachádzame dôrazné upozornenie: *Nemilujte svet, ani to, čo je vo svete. Ak niekto miluje svet, nie je v ňom Otcova láska. Veď nič z toho, čo je vo svete, ani žiadostivosť tela, ani žiadostivosť očí, ani honosenie sa bohatstvom, nie je z Otca, ale zo sveta. A svet sa pomínie, aj jeho žiadostivosť. Kto však plní Božiu vôľu, ostáva naveky.*

My kresťania žijeme vo svete, ktorý sa rozpadne a zostanú z neho len ruiny. A urobíme veľmi dobre, keď sa takto budeme pozeráť na svet. Všetko je tu už rozpadnuté, všetko je provizórne, všetko je dočasu – lebo Boh je večný. Máme teda všetkým pohrdnúť a ničomu sa nevenovať, nič krásne nemilovať?

Nie, toto všetko je len prvá časť posolstva. Boh nám ukázal, ako miluje svet. Cez svojho Syna, ktorý žil medzi nami, stretával sa s ľuďmi, obdivoval krásu poľných bylín a myslel na to, aby všetci ľudia mohli milovať a oslavovať Otca. Preto je potrebné budovať na ruinách sveta nový svet – svet obetavosti a lásky, svet oslavujúci Boha. Kto chce zachovať tento svet naveky alebo chce len prestavovať to, čo tu je, aby to bolo trochu zabezpečené pred Božím hnevom, ten ešte nepochopil, ako veľmi je dôležité zbúrať svet, aby sme v ňom mohli žiť ako noví ľudia a vybudovať v ňom niečo krásne. Nie je to ľahká úloha, ako nás na to upozorňuje aj kniha Nehemiášova – ale na to máme dve ruky, aby sme zvládli obnoviť sväté mesto uprostred našich ruín (pozorne si prečítaj verš Neh 4,11).

- Rozpadlo sa pred tvojimi očami niečo dôležité a veľké? Vieš sa na to pozrieť očami viery?
- Ako vidíš súčasný svet: veľký a očarujúci – plný klamstiev a zla? Vôbec svet nehodnotíš?
- Poznáš ľudí, ktorým sa rozpadol svet?
- Máš odhodlanie zachovať si vieru a pracovať pre Boha, aj keď si sám či sama a všetci idú naopak?